

תוכן עניינים

מבוא 3

פרק א - הפרטה – סקירה כללית..... 3

פרק ב - תהליכי הפרטה בישראל..... 3

פרק ג - השפעת תהליכי הפרטה על מערכת יחסי העבודה המאורגנת..... 5

פרק ד - השפעת הפרטת שירותי הרווחה על העובדים הסוציאליים ועמדת האיגוד העובדים הסוציאליים..... 7

פרק ה - סיכום ומסקנות..... 10

פרק ו – ביבליוגרפיה..... 11

מבוא

עבודה זו תעסוק בנושא ההפרטה והשפעתה על יחסי העבודה המאורגנת. בתחילה אציג את המונח ההפרטה והטעמים לרעיון ההפרטה. לאחר מכן, אציג את תהליכי ההפרטה שנעשו בישראל והטעויות בעד ונגד ההפרטה. בפרק השלישי אציג את תהליכי ההפרטה על יחסי העבודה המאורגנת ואראה מדוע להפרטה יש השפעה שלילית על יחסי העבודה המאורגנת. לבסוף, אציג את השפעת ההפרטה על העובדים הסוציאליים ואענה על שאלת המחקר. שאלת המחקר בעבודה זו האם הייתה הצדקה לחששם של העובדים הסוציאליים בפני תהליכי ההפרטה של שירותי הרווחה וכיצד הגיב איגוד העובדים הסוציאליים לתוצאות תהליכי ההפרטה והשפעתם על העובדים הסוציאליים.

יש להציג במבוא את שאלת המחקר

פרק א - הפרטה – סקירה כללית

לפי זיידמן (2014), המונח הפרטה הינו מונח רחב ומשמעותי המתאר תופעות חברתיות ומשפטיות רבות שהתפתחו במשך השנים. המושג הפרטה ניתן להגדרות שונות הן בהיבט הכוללני והן בהיבט הפרטני באמצעות מאפיינים שונים המגדירים את המושג הפרטה. בהיבט הכוללני המושג הפרטה משמעותו העברת שליטה של עסק או תעשייה מידיים ממשלתיות לידיים פרטיות. כלומר, תופעה זו מבטאת העברת שירותים, מוצרים ונכסים מהסקטור הציבורי לסקטור הפרטי ולאחר מכן הסקטור הפרטי נכנס בנעלי הסקטור הציבורי לצורך אספקה של השירותים, מוצרים ונכסים שהועברו. בהיבט הפרטני קיימות להפרטה מאפיינים המגדירים את המושג הפרטה. מאפיינים אלו כוללים צורות שונות של התנהגויות המבטאים את המונח הפרטה כמו התקשרויות עם קבלנים פרטיים לצורך ביצוע עבודות ציבוריות, דה רגולציה באמצעות התרחקות ממשלתית ממשאבים שמונעים את הפרט משימוש במשאבים אלו ופתיחת השוק לתחרות ועוד. מדוע לא התייחסת לסוגי ההפרטה המצוינים במאמר של א. פז-פוקס (הפרטה כוללת גם מיקור חוץ)?

לטעמי העבודה לא אמורה לייצג את דעתך/טעמך ההפרטה סיבות רבות אך הם מתחלקים לשיקולים כלכליים הנובעים מתוך רצון לביצוע התייעלות כלכלית כך שמהמדינה תתמקד בפיקוח על הפעילות במשק יותר מאשר הפעלתו חוץ ממצבי כשל שוק שבהם יש חובה למדינה להתערב כמו בפרשת אל על שנקלעה בימים אלו לקשיים ויש בכוונת המדינה להלאים אותה וגם משיקולים אידאולוגיים השואפת לצמצם ככל האפשר את הסמכויות המצויות בידי המדינה ולהפקידה בידי כוחות השוק החופשי. יש להרחיב את ההתייחסות למניעים של הפרטה.

פרק ב - תהליכי הפרטה בישראל

לפי חסון (2006), תהליכי הפרטה מרכזיים בישראל החלו בעיקר החל משנת 1977 עם עלייתו של הימין הפוליטי במדינת ישראל כאשר ההפרטה שירתה את המדיניות הקפיטליסטית בה היא דגלה. הכלכלן הבולט שדגל במדיניות זו היה מילטון פרידמן שנה?שטען כי ההפרטה מאמינה ברעיון השוק החופשי

המכבדת את חירויות הפרט מבלי לנקוט בכפייה וזאת לעומת התערבות המדינה שפוגעת בחירויות הפרט. לפי שנער (2017), היו מספר סיבות נוספות לכך שמדינת ישראל ראשית שנות ה-80 דגלה ברעיון ההפרטה. ראשית, גלי העלייה הגדולים בשנים אלו הצריכו יצירת מקומות תעסוקה נוספים. שנית, המדינה רצתה לבסס תעשייה ביטחונית הכפופה לצרכים של המדינה ושלישית מדינת ישראל רצתה להדמות למדינות אירופה שדגלו ברעיון ההפרטה. לפי חסון, עם עליית הימין בשנת 1977 הכריז הליכוד על מדיניות הפרטה בכל תחומי הכלכלה לרבות מכירתם של חברות ממשלתיות. בחודש מרץ 1978 החליטה ועדת השרים על מכירה של 48 חברות ממשלתיות, אולם תוכנית זו לא יצאה אל הפועל עקב התנגדויות וחוסר בשלות למכירת חברות אלו. בין השנים 1977 עד 1981 נמכרו 16 חברות ממשלתיות, חברות בת ממשלתיות וחברות מעורבות בסכום של כ-42 מיליון דולר. בין השנים 1981 ועד 1984 נמכרו 5 חברות נוספות בסכום של כ-10 מיליון דולר אך לצד זאת הממשלה הקימה 10 חברות ממשלתיות חדשות. בשנת 1984 הוקמה ממשלת אחדות שאחד ממטרותיה הייתה להטמיע תוכנית חירום לייצוב המשק באמצעות צמצום משמעותי של המעורבות הממשלתית בכלכלה. בהתאם לכך, הצעת התקציב בשנת 1986 שיקפה יישום מדיניות להפרטה מואצת של החברות הממשלתיות. אולם למרות זאת, בין השנים 1986 ועד 1987 נמכרו 3 חברות ממשלתיות בלבד תמורת 39 מיליון דולר בלבד. בתחילת שנות ה-90 עם גל העלייה מרוסיה נוצר לחץ נוסף להפרטה מצד בנק ישראל לצורך יצירת מקומות עבודה ועד לשנת 1991 הופרטו תשעה חברות ממשלתיות נוספות. בשנת 1993 קבעה ועדת השרים לענייני הפרטה מספר יעדים כמו משיכת השקעות זרות, הגמשת שוק העבודה, הרחבת מרכיבי התחרות וקבלת תמורה נאותה תמורת מכירת החברות הממשלתיות. אכן, בשנים 1991 – 1995 הופרטו 15 חברות ממשלתיות ובהם שלוש חברות גדולות שהם: שק"ם, בזק וכימיקלים לישראל שתמורת המכירה הכניסה המדינה כ-1.5 מיליארד ₪. כלומר, בין השנים 1970 ועד לשנת 2000 הופרטו במדינת ישראל 49 חברות ממשלתיות תמורת 3.34 מיליארד דולר. מקור? מהיכן כל הנתונים הנ"ל?

תומכי ההפרטה מקור? במדינת ישראל טוענים כי ההפרטה משפרת את איכות השירותים הניתנים על ידי החברות הממשלתיות ורק תוריד תעריפים כתוצאה מיעול החברות והשפעת הסביבה התחרותיות. לפי שנער (2017), תומכי ההפרטה הדגישו שהמגזר הפרטי זול יותר מבחינת עלויות כוח אדם ביחס למגזר הציבורי מאחר שלמגזר הציבורי קיימת גמישות פחותה לצמצום עלויות שכר ובמורכבות של קליטת עובדים וניודם. **היה צריך לאחד/למזג את כל הטיעונים בעד הפרטה ביחד ולא להזכיר אותם בהקשר לכל מאמר בנפרד.**

לפי חסון (2006), כנגד טיעונים אלו קיימים עובדות המפריכות את הטיעונים. דוגמא לכך הייתה בעת הפרטת חברות הרכבות הבריטיות בתחילת שנות ה-90. חודשים אחדים לאחר ההפרטה קווי הרכבות נמכרו על ידי הזכיינים ברווח גדול וכל אחד מהקווים שנמכרו הפך למונופול מה שגרם לכך ששירות הרכבות הדרדר ומחירי הנסיעה עלו. מכיוון שמטרתם של בעלי המניות החדשים של קווי הרכבות הייתה למקסם את הרווחים של קווי הרכבת הם עשו הכול כדי לצמצם עלויות ואף אם משמעות הדבר הייתה לסגור קווי רכבת שאינם רווחים על אף הפגיעה בנוסעים או להימנע מתיקון רכבות משיקולים של חוסר כדאיות כלכלית. כלומר, מדיניות ההפרטה לא תמיד שיפרה את איכות השירותים שניתנו. דוגמא לכך ניתן למצוא בישראל בהפרטת חברת אגד שנה? שהורידה את תעריפי הנסיעות אך הורידה את איכות השירות לנוסעים כאשר תלונות בנוגע לאיחורים, יחס מזלזל ונהיגה בלתי זהירה התגברו. מקור? בנוסף, בישראל היו מספר חברות ממשלתיות בטרם הפרטתם שהשיגו התייעלות ושיפרו את איכות השירות כמו בחברת בזק ובחברת החשמל שגם לפני שהופרטו הצליחו להוריד תעריפים והרחיבו את סל השירותים.